

กรณีศึกษา : อบต. ตรวจ อำเภอศรีนคร จังหวัดสุรินทร์

พัฒนาการในการสร้างกลไกขับเคลื่อนงานด้านความปลอดภัยทางถนนของตำบลตรวจ

ทำความเข้าใจบริบทตำบลตรวจ

ตำบลตรวจเป็น 1 ใน 5 ตำบลของอำเภอศรีนคร เป็นตำบลใหญ่ประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน มีถนนสายหลักเชื่อมเส้นทางระหว่างอำเภอศีขรภูมิและอำเภอสังขะ ผ่านบ้านตรวจหมู่ 1 และหมู่ 15 ระยะทาง 8 กิโลเมตร โดยมีจุดเสี่ยงเป็นทางโค้งรูปตัว S ต่อเนื่องถึง 4 โค้ง ขณะที่ถนนสายรองที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านจะคดเคี้ยวไปตามเส้นทางสายเก่าที่ชาวบ้านใช้เดินทางสัญจร มีทั้งถนนลูกรังและลาดยาง รวมอีก 4 สาย มีจุดเสี่ยงทั้งหมด 13 จุด

ในช่วงปี 2554 - 2557 มีสถิติเกิดอุบัติเหตุรวม 110 ครั้ง พิการ 2 ราย และเสียชีวิต 14 ราย คิดเป็น 72% ของการเสียชีวิตทั้งหมดของอำเภอศรีนคร สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการไม่รักษากฎจราจร ขับรถเร็ว เมาสุรา ขับรถในขณะสภาพร่างกายไม่พร้อม และไม่สวมหมวกกันน็อค

เดิมการทำงานด้านอุบัติเหตุของตำบลตรวจไม่มีความชัดเจน ส่วนใหญ่ทำตามหนังสือสั่งการ เฉพาะในช่วงเทศกาลขาดภาคีเครือข่ายร่วมคิดร่วมทำงานของ อบต. เป็นเพียงให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยเบื้องต้นเท่านั้น เช่น มีรถกู้ชีพรับส่งผู้ประสบเหตุยามฉุกเฉิน

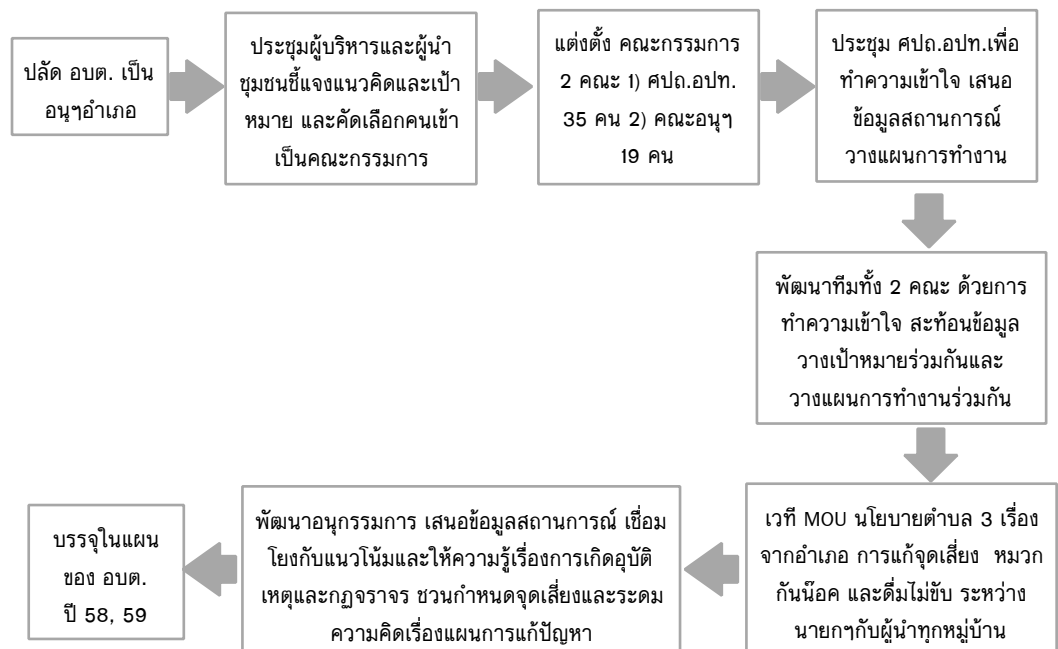
ขั้นแรก : ระยะก่อตัว (Formation)

จากจุดเริ่มต้นที่สาธารณสุขอำเภอศรีนครได้คัดเลือกพื้นที่ อบต.ตรวจเป็นพื้นที่นำร่องด้วยเหตุผลที่ว่าเป็น อบต.ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการด้านการพัฒนาทักษะในการบริหารงานสร้างเสริมสุขภาพของ อบต. ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีจุดเสี่ยงเป็นจำนวนมาก และเป็น อบต. ที่มีถนนสายหลักผ่านด้วย จึงได้ชักชวน ผอ.รพ.สต.ตรวจ และปลัด อบต.ตรวจ เข้ามา ร่วมเป็นแกนนำริเริ่มก่อตัวงานด้านอุบัติเหตุในอำเภอศรีนครตั้งแต่นั้น และได้เดินทางไปศึกษาดูงานการจัดการความปลอดภัยทางถนนของอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้รับทราบแนวทางการจัดการปัญหาด้านอุบัติเหตุทางถนนของอำเภอ ในการ

ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ประกอบกับนายก อบต.ตรวจ มีนโยบายที่จะจัดการอุบัติเหตุในพื้นที่ จึงได้สานต่อจากการประชุมหัวหน้าส่วนราชการและเลือกพื้นที่ตำบลตรวจเป็นตำบลนำร่องในการจัดการปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ สาธารณสุขอำเภอศรีนครก็ได้เข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจและได้นำเสนอให้เห็นว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดในอำเภอ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุม ทั้งกลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารโรงเรียน สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ อบต. เห็นตรงกันให้ตำบลตรวจเป็นตำบลนำร่องในการจัดการอุบัติเหตุในระดับตำบล

การก่อตัวของ ศปถ.และ อนุฯ อบต.ตรวจ

ขั้นที่ 2 : การพัฒนาโครงสร้างและกลไก (Maintenance)

การที่ปลัด อบต.ตรวจ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ศปถ.อำเภอศรีนครคี้อยู่แล้ว จึงใช้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการก่อตัวและการขับเคลื่อนงานของระดับอำเภอมาผลักดันให้เกิดคณะกรรมการ ศปถ.อปท. และอนุกรรมการ ศปถ.อปท. ในพื้นที่ อบต.ตรวจ โดยล้อโครงสร้างในระดับอำเภอ มีการแต่งตั้งคณะทำงานรวม 2 ชุด ได้แก่

(1) คณะกรรมการอำนวยการ ศปถ.อปท. ตำบลตรวจ จำนวน 35 คน มีนายก อบต.เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต.เป็นเลขานุการ และหัวหน้าส่วนใน อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. อสม. ร่วมเป็นกรรมการ

(2) คณะอนุกรรมการ ศปถ.อปท.ตำบลตรวจ จำนวน 16 คน มี ปลัดอบต.เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานปลัดเป็นเลขานุการ และตัวแทน จาก รพ.สต. ส.อบต. อสม. และชุมชน ร่วมเป็นกรรมการ

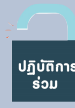

หลังจากที่ได้แต่งตั้งคณะทำงานทั้ง 2 ชุด ได้มีกระบวนการพัฒนาทีม ด้วยการประชุมร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงนโยบายและแผนงานระดับอำเภอ บทบาทหน้าที่ของแต่ละคน และร่วมวางแผนงานของตำบลให้มีความสอดคล้องกับแผนงานอำเภอ ขณะเดียวกัน อนุกรรมการ ศปถ.อปท.ตำบลตรวจทั้ง 16 คน เข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพร่วมกับคณะกรรมการ ศปถ.อำเภอศรีนครคีด้วย ทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจการดำเนินงานมากขึ้น มีอนุกรรมการ ศปถ.อำเภอ เข้ามาช่วยเป็นที่ปรึกษา

ในด้านการจัดสรรทรัพยากร อบต.ตรวจได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการความปลอดภัยทางถนนเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 และเมื่อมี

การทำงานอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ทำให้ปีงบประมาณ 2559 จัดสรรงบประมาณ ถึง 749,000 บาท ซึ่งมาจากงบของ อบต.และกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

ขั้นที่ 3 : ระยะยั่งยืน (Institutionalization)

หลังจากขับเคลื่อนงานด้านอุบัติเหตุด้วยการสร้างกลไกการทำงานของศูนย์ความปลอดภัยทางถนนมาได้ประมาณ 10 เดือน (พย. 2557- กย. 2558) พบกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ในระยะสั้น ดังนี้

1) การดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนมีผลสำเร็จที่ดีขึ้น กล่าวคือ

- คนในตำบลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาสวมหมวกกันน็อคมากขึ้น มีวินัยการขับขี่ และการใช้รถด้วยความระมัดระวัง ตระหนักถึงความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุแต่ละครั้ง (กลุ่มผู้นำ 30 คนสวมหมวกกันน็อคครบ 100% กลุ่ม อสม. 141 คน สวมหมวกกันน็อค 90.78% และกลุ่มเด็กวัยเรียน 168 คน สวมหมวก 73.8%)

- มีการแก้ไขจุดเสี่ยง 11 จุด จาก 13 จุด โดยอนุกรรมการและผู้นำชุมชนร่วมกันประเมินหาจุดเสี่ยงในพื้นที่ตำบลตรวจ เพื่อหามาตรการแก้ไขจุดเสี่ยงตามแผนงานและนโยบายของ อบต.ตรวจ เช่น ติดตั้งกระจกโค้งทุกแยกในชุมชนที่เป็นจุดบอดในการมองเห็น ติดตั้งไฟกระพริบเตือนก่อนถึงทางแยก ติดตั้งไม้ที่บดบังทัศนวิสัย เจริญจากกับกลุ่มรถร่วมค้าอ้อย เพื่อขอเปลี่ยนเส้นทางวิ่งรถ โดยขอมถนนอีกเส้นให้ใช้งาน เป็นต้น

- การดื่มไม่ขับ เมื่อ ศปถ.อำเภอมีนโยบายการดำเนินงานเรื่องนี้ ทำให้มีการกวัดขันเรื่องงานศพปลอดเหล้าอย่างเข้มข้นตั้งแต่เดือนเมษายน 2558 ซึ่งในปัจจุบันตำบลตรวจสามารถจัดงานศพปลอดเหล้าได้ทุกงาน

2) มีนโยบายและแผนการจัดการงานด้านอุบัติเหตุตลอดปี มีการตั้งเป็นแผนงาน 3 ปี และบรรจุโครงการเป็นข้อบัญญัติของ อบต.ตรวจในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงสื่อนโยบายของอำเภอสู่การปฏิบัติในระดับตำบลด้วย เนื่องจากตำบลตรวจมีลักษณะปัญหาเช่นเดียวกับอำเภอ โดยทำ

เวทีข้อตกลง (MOU) กับทุกภาคส่วนเช่นเดียวกัน

3) มีการขับเคลื่อนงานโดยภาคีเครือข่ายร่วมทุกภาคส่วน เป็นการดำเนินงานมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมวิเคราะห์ปัญหาอุบัติเหตุของตำบล กำหนดจุดเสี่ยง และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา จัดประชุมเตรียมการ วางแผนพัฒนาบุคลากร แกนนำ เยาวชนและผู้ขับขี่ยานพาหนะให้มีความรู้ความเข้าใจ รณรงค์การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางถนน และสร้างจิตสำนึกการปฏิบัติตามกฎจราจรในพื้นที่

4) มีระบบการจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุในชุมชน เพื่อรายงานต่อ ศปถ.อำเภอทุกเดือน และใช้ข้อมูลวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาสำหรับการขับเคลื่อนงานภายในตำบล เช่น จำนวนครั้งที่เกิด อัตราตาย ความถี่ พฤติกรรมเสี่ยง จุดเสี่ยง ผลกระทบ เป็นต้น ส่งผลให้มีชุดข้อมูลที่เป็นระบบชัดเจนขึ้น โดยมี รพ.สต.ตรวจเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล หน่วยกู้ชีพ อบต.ตรวจ ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารใช้ข้อมูลที่ ศปถ.อำเภอ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์ต่าง ๆ ของโครงการจะเป็นการจัดเก็บในพื้นที่และนำมาใช้ในการวิเคราะห์

5) มีกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายระดับตำบล เป็นการขับเคลื่อนงานตามแผนงานนโยบายตามข้อบัญญัติของ อบต.ตรวจ ขณะเดียวกัน คณะอนุกรรมการจะส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนขับเคลื่อนกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเริ่มต้นจากวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ว่ามีปัญหาอุบัติเหตุอะไรบ้าง จัดลำดับความสำคัญในการแก้ไขอย่างไร มีกระบวนการในการหาแนวทางแก้ไขปัญหายังไง มีการกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่อย่างไรและความคืบหน้าในการดำเนินงาน หลังจากนั้น มีการกำหนดประเด็นที่จะขับเคลื่อน วิธีการ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา และตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังตารางต่อไปนี้

ทำอะไร	ทำอย่างไร	ทำกับใคร	จะรู้ได้อย่างไรว่ากิจกรรมสำเร็จ
1. รณรงค์ขับซึ่ปลอดภัย เมาไม่ขับ ลดแอลกอฮอล์	จัดกิจกรรมทุกชุมชน ให้สวมหมวกกันน็อค และคาดเข็มขัดนิรภัย เมาไม่ขับ จัดคาราวานทุกหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์	ผู้นำ/ประชาชน/เยาวชน/หน่วยงานราชการ/ร้านค้าชุมชน	ประชาชนตระหนักถึงการสวมหมวกกันน็อคมากขึ้น การเก็บแบบประเมิน ก่อน/หลังรณรงค์ จดสถิติการเกิดอุบัติเหตุ
2. แก้ไขปัญหาจุดเสี่ยง	ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสัญญาณไฟ และป้ายเตือน	อบจ./อบต./แขวงทางหลวง	ให้พื้นที่/หน่วยงานรายงานสถิติรายเดือน/ปีเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ
3. จัดเวทีเสวนากลุ่ม/ชุมชน	เพื่อถอดบทเรียนจากการทำงาน	ผู้นำทุกชุมชน/หน่วยงานราชการ	สรุปข้อมูลตลอดปี เกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ และจุดเสี่ยง
4. ทำประชาคม/ออกข้อบังคับชุมชน ปลอดภัย 100 เปอร์เซนต์	ออกกฎกติกา ข้อบังคับชุมชน ทำ MOU ทั้งตำบล	ทุกชุมชนในตำบล	การเก็บข้อมูลการเปลี่ยนพฤติกรรม การขับซึ่ การลดอุบัติเหตุของประชาชน

6) ชุมชนขับเคลื่อนนโยบายจนเกิดหมู่บ้านต้นแบบ 2 หมู่ คือ

• บ้านหนองมะเขว มีการประชาสัมพันธ์การป้องกันอุบัติเหตุ ประชาคมหมู่บ้าน ออกกฎข้อบังคับในชุมชน เช่น มาตรการใส่หมวกกันน็อค โดยตั้งกองทุนหมวกกันน็อคในชุมชน ในกรณีที่ชาวบ้านไม่มีหมวกหรือลืม หมวกไว้ที่บ้านก็สามารถยืมหมวกของกองทุนที่บ้านผู้ใหญ่บ้านได้ และ มาตรการไม่ให้มีการขับรถเสียงดังในชุมชน ถ้าวัยรุ่นขับเร็วและเสียงดัง คณะกรรมการหมู่บ้านจะตักเตือนก่อน แต่ถ้ายังไม่ทำตามจะให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจเข้ามาจัดการหรือจับส่งให้ตำรวจดำเนินการต่อไป

• บ้านฉลิก มีการหยิบยืมหมวกกันน็อคที่มีการปลูกเสกและติด สติกเกอร์ที่คณะกรรมการฯหรือผู้นำหมวกมาปลูกเสก เพื่อใช้ในการเดิน

ทางแทนของตน และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการขับซี้รถจักรยานยนต์ทุกครั้ง ต้องใส่หมวกก่อนออกเดินทาง

• นอกจากนี้ ในโรงเรียนจะมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการบังคับ ใช้กฎจราจร การทำใบขับขี่ การรณรงค์ให้ใส่หมวกกันน็อคกับเด็กนักเรียนที่ใช้ รถจักรยานยนต์มาโรงเรียน และ อบต.ร่วมจัด อปพร.มาจัดการจราจรหน้า โรงเรียนด้วย

7) มีโอกาที่จะขยายผลไปยังพื้นที่ใหม่ เนื่องจากการดำเนินงานมี โครงสร้างและรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนอิงจากการทำงานประจำ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถขยายผลสู่พื้นที่อื่นได้ และเกิดพื้นที่ต้นแบบในระดับหมู่บ้านแล้ว 2 หมู่ อีกทั้งปลัดอำเภอมีแผนจะขับเคลื่อนงานในรูปแบบ สปถ.หมู่บ้านในปี 2559

กิจกรรมสำคัญและเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ

1. มีการประชุมวางแผนเพื่อการจัดกิจกรรมรณรงค์ในโครงการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน อบต.ตรวจ โดยประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางของ สปถ.อำเภอศรีนครินทร์ มีการจัดเตรียมเนื้อหาสำหรับโครงการเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน อบต.ตรวจในห้วง 7 วัน ระหว่งอันตราย รวมทั้งมีกิจกรรมต่าง ๆ คือ การทำ MOU กับ อบต.ทั้ง 6 แห่ง พร้อมมอบธงความปลอดภัยทางถนน การบรรยายให้ความรู้การจัดการในเรื่องความปลอดภัยทางถนนพร้อมมอบหมวกกันน็อค การปลูกเสกหมวกกันน็อคให้ผู้ร่วมกิจกรรมเพื่อความเป็นสิริมงคล การจัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้ในด้านความปลอดภัยทางถนน กิจกรรมจากวิทยาลัยการอาชีพเพื่อดูเครื่องยนต์ของจักรยานยนต์ให้ปลอดภัย และการปล่อยแถวเปิดไฟใส่หมวกจราจรในชุมชน

2. ต้องมีการทำ MOU ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 แห่ง เพราะถ้าสามารถทำได้ จะทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนในระดับอำเภอเป็นไปได้อย่างขึ้น เมื่อภาคีเครือข่ายทราบแนวทางการจัดการที่เป็นรูปธรรมและมี อบต.ตรวจเป็นต้นแบบในการที่จะขับเคลื่อนใน อบต.อื่นๆ ในระยะต่อไป หากกิจกรรมการขับเคลื่อนนี้ไม่เกิดขึ้น จะส่งผลให้กลไกการขับเคลื่อนอาจหยุดชะงัก เนื่องจากการจัดการในบางกิจกรรมต้องให้ท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุผล

